

УДК 331.45

Шмирко В.І.¹, Чеботаєва Т. В.²

¹ канд. тех. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. УФКСз-221м НУ «Запорізька політехніка»

ЗАКОНОДАВЧІ АСПЕКТИ З ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Актуальність проблеми. Аналіз стану нещасних випадків свідчить, що в Україні з 2015 року по 2017 рік – кількість нещасних випадків збільшувалася, а з 2018 року по 2019 рік – зменшувалася. За 2020 рік надійшло та зареєстровано 40737 повідомлень про нещасні випадки/гострі професійні захворювання (отруєння). Порівняно з 2019 роком кількість повідомлень про нещасні випадки/гострі професійні захворювання (отруєння) збільшилась у 7 разів (з 5820 до 40737), кількість повідомлень про нещасні випадки зі смертельним наслідком збільшилась на 25,5 % (з 1228 до 1541). Це зумовлено випадками інфікування медичних та інших працівників на COVID-19, роботи яких пов'язані з виконанням професійних обов'язків в умовах підвищеного ризику зараження, та які розслідуються як випадки гострого професійного захворювання. Повідомлень про такі випадки за 2020 рік зареєстровано 35 660, що складає 87,5 % від їх загальної кількості. В зв'язку з цим питання соціального захисту працюючих є дуже актуальним.

Мета роботи – є теоретичне обґрунтування сутності та змісту соціального страхування, як соціально-економічної категорії, а також визначення його ролі у системі соціального захисту населення.

Виклад основного матеріалу. Соціальне страхування - сукупність економічних, фінансових, правових і історичних аспектів суспільного життя, які у взаємозв'язку покликанні загалом посилювати соціально-економічний захист населення, у тому числі й від тимчасової втрати працездатності на підприємстві.

Історія соціального захисту, соціального страхування на випадок втрати працездатності, бере свої витoki з глибокої давнини. Відомо, що в Україні вона започаткована в часи, коли чумаки їздили до Криму за сіллю та рибою, а на випадок загибелі волів чи коней збирали певні кошти в загальний гаманець, звідки, за рішенням чумацького загалу, видавали певні суми потерпілому на придбання тяглової сили, а також страхування стосувалося майна.

Великий вплив на розвиток системи соціального страхування мали Отто фон Бісмарк та Вільям Беверідж (1883-1889 р), які розробили законодавчі основи страхування на випадок хвороби, старості та інвалідності, страхування від нещасних випадків на виробництві, а також надання допомоги сім'ям, вагітним жінкам і вдовам.

В нашій державі право на соціальний захист працюючих забезпечено Конституцією України та Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, а також добровільним соціальним страхуванням через страхові компанії, що мають ліцензії Національного комітету фінансових послуг України. Для спрощення процедури адміністрування, нарахування та сплати внесків в 2010 році було запроваджено єдиний соціальний внесок до Фонду соціального страхування, що суттєво збільшило надходження.

Види матеріального забезпечення та соціальних послуг:

- допомога по тимчасовій непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною);
- допомога по вагітності та пологах; допомога при народженні дитини;
- допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- допомога на поховання (крім поховання пенсіонерів, безробітних та осіб, які померли від нещасного випадку на виробництві).

Законодавством передбачено види страхових виплат:

- оплата лікування або реабілітаційна допомога у відділеннях санаторно-курортного закладу після перенесених захворювань і травм;
- оплата професійного захворювання;
- оплата внаслідок захворювання або травм, перебування в закладах охорони здоров'я, а також на самоізоляції та під медичним наглядом у зв'язку з поширенням корона вірусної хвороби (COVID-19).

Допомога по тимчасовій непрацездатності виплачується особам залежно від страхового стажу. При страховому стажі : до 3 років – 50% середньої заробітної плати (доходу), від 3 до 5 років - 60%, від 5 до 8 років – 70%, понад 8 років – 100%. Крім того, Фонд соціального страхування забезпечує фінансування заходів, передбачених національною, галузевими, регіональними програмами поліпшення стану безпеки, умов праці та виробничого середовища.

Висновки. Таким чином, соціальне страхування як система, регульована державою, виникла в умовах певного рівня розвитку суспільства, економіки і фінансових відносин і розглядається як великий винахід суспільства і економістів, відображає об'єктивні потреби та інтереси його розвитку. У випадку настання соціального ризику соціальний захист дозволяє зберегти стандарти рівня та якості життя, соціальний статус особистості.